

Kibbutzrörelsens ideologi

Den tyske socialdemokraten August Bebel betecknade en gång antisemitismen som ”de galnas socialism”. Han syftade då på att antisemitismen i vissa lägen kan ta formen av en förvriden och urspårad ”klasskamp”, där den förtryckte bara ser de judiska kapitalägarna som sina fiender och är blind för de andra och långt fler och starkare kapitalägarna (som stimulerar honom till detta synsätt).

Den sionistiska socialismen har det gemensamt med ”de galnas socialism” att den bara ser judar — med den skillnaden att där ”de galnas socialism” bara ser judiska kapitalägare som förtryckare ser den sionistiska socialismen bara judar som förtryckta. Den sionistiska socialismen har tagit de specifika drag som karakteriserat judarnas situation i Europa till intäkt för att frångå normal klassanalys och föra en ”klasskamp” där judarna är den förtryckta ”klassen” och övriga människor förtryckare eller potentiella förtryckare.

De sionistiska socialistorganisationer som bildades i Europa ställde sig till skillnad från många enskilda socialister från judiska familjer utanför klasskampen i sina europeiska hemländer. De accepterade den borgerliga sionismens tes om ”ett judiskt folk”, och genom att därefter dra slutsatsen att nationell befrielse måste föregå social befrielse skilde man ut den judiske arbetaren från hans exempelvis grekisk-ortodoxa arbetskamrater, den judiske skraddaren från hans protestantiska hantverkskolleger, den judiske intellektuelle småborgaren från hans studentkamrater eller författarkolleger, den judiske kapitalägaren från övriga kapitalägare. (Jämför hur vissa kvinnorörelser idag på grundval av vissa för kvinnornas situation specifika drag skiljer ut kvinnornas kamp från männens.)

Här var ett folk som saknade varje samband med den odlade jorden, med jordbruk och natur, avskuret från de grundläggande produktionsmedlen såväl på landsbygden som i städerna ... Den enda radikala och permanenta lösningen låg i den territoriella koncentrationen av detta splittrade folk, en koncentration som för att inte bli kaotisk dessutom måste ske jämsides med en social förvandling av minst lika radikal och revolutionär karaktär som den geografiska koncentrationen. En normalisering och stabilisering av judiskt liv krävde därtill ett återvändande till jorden, till jordbruk och fysiskt arbete. Detta var enda sättet på vilket det fanns en möjlighet att angripa den judiska abnormiteten vid rötterna.¹

I grund och botten är detta slag av tankegångar inte svåra att förstå, känslomässigt, utifrån vetenskapen om judeförföljelserna i Tsar-Ryssland under slutet av 1800-talet.

År 1886 inskränktes mottagandet av judar i de högre skolorna och gymnasierna, år 1887 förbjöds de judar, som reglementet av den 3 maj 1882 anträffade ute på landsbygden, att flytta från den ena byn till den andra... 1889 inskränktes deras rätt att inträda i advokatståndet . . . Målare, bläckfabrikanter, tillverkare av blanksmörja, försäljare av spånor osv., människor som i många år med hustrur och barn lefvat av dessa yrken, förklarades plötsligt icke vara några handverkare ... Polisen i Kief, som nattetid arrangerar särskilda hetsjakter i de judiska boningarna, har gjort sig särskilt ryktbar genom sin grymhet mot judarna . . . Men alla dessa grymheter förblekna likväl inför brutaliteter-na i Moskva 1891 och 1892. Med ett penndrag beröfvades tusentals judar, som slagit sig ner i Moskva, rätten att längre vistas i denna stad, utan tvungos att lämna den och med hustrur

¹ Dan Leon: *The Kibbutz*, Tel Aviv 1964 s. 6.

och barn draga ut i det ovissa fjärran.²

Bevekelsegrunderna för den sionistiska socialismen är som sagt inte svåra att förstå — men som socialism betraktad är den på sitt sätt lika galen som antisemitismen. De socialister som i Europa skilde ut judiska arbetare, hantverkare och jordbrukare från andra arbetare, hantverkare och jordbrukare skulle naturligtvis göra detsamma när de kom till Palestina. De kunde inte se att judar och andra från samma samhällsklass i grunden hade mer gemensamt än vad som skilde dem. I den just citerade boken beskrivs i kapitlet ”Arbetsfrågan” ett besök i en mattfabrik, där besökaren

måste maka undan de öfver allt på streck och stänger hängande säfknipporna och försiktigt trefva sig fram, i det han mödosamt lyfte upp fötterna ur det klibbiga tumstjocka smutslagret på golvet, oupphörligt stötte på vattensår, omgifvna av vattenpussar och litet emellanåt löpte fara att trampa ihjäl småbarnen, som krälade på golvet. På det viset kom han äntligen fram till ett af fönstren, vid hvilket arbetet förrättades.³

Kibbutzen som omvänt getto

I och för sig hade säkerligen ledarna för den sionistiska rörelsen lyckats lura ”socialisterna” liksom alla andra att Palestina var praktiskt taget obebott, så att de begav sig dit i god tro. De kolonialistiska propagandalögnerna hade samma karaktär ifråga om Palestina som när det gällde andra områden som besatts av européer. I Michael Bar-Zohars biografi över Ben Gurion, utgiven 1966, heter det fortfarande att

... krig, erosion och brist på uppodling hade förvandlat .Höga visans fruktträdgårdar, vingårdar och bäckar till sterila och öde vidder. De bördiga kustslätterna och de yppiga dalarna i inlandet hade blivit malariaträsk. Den obarmhärtiga solen strålade ner på de kala klipporna i Judéens berg.⁴

Men om de nu var lurade när de lämnade Europa hade de ju själva ögon att se med när de kom fram. Visst fanns det malaria och trakom, visst var jordbruket outvecklat jämfört med dåtida europeiskt jordbruk, visst var fattigbönderna fattiga och arrendatorerna svårt exploaterade av godsägarna. Men landet var bebott, befolkat. Den judiske filosofen Ahad Haam besökte Palestina 1891-92 och skrev sedan i en artikel bland annat:

Vi utomlands tror vanligen att Palestina idag är i det närmaste helt öde; en ofruktbar öken där vem som helst kan köpa så mycket jord han vill. I själva verket är det inte så. Det är svårt att i någon del av landet finna brukbar jord som inte redan är odlad.⁵

De sionistiska socialisterna kan ha missat Ahad Haams artikel — men de kan inte ha undgått att uppfatta de riktiga förhållandena när de själva kom till Palestina.

Att vara socialist innebär i grunden att ställa sig på alla förtrycktas sida mot förtryckarna, t. ex. att ställa sig på förtryckta palestinska arrendatorers sida gentemot godsägarna. I stället utvecklade de sionistiska socialisterna kibbutzen, ett samhälle där de kunde förkovra sig själva ett omvänt getto.

Kibbutzen var ett svar på de fientliga ödemarker som väntade på återlösning genom judiskt arbete, och på nybyggarnas sociala aspirationer. Alla tidigare försök till judisk kolonisation enligt klassisk kapitalistisk mo' dell med privat ägande och lejd arbetskraft hade misslyckats. Den första vågen av

² ”Ryssland skildrat af ryssar”, Stockholm 1906 s. 391-410.

³ ”Ryssland skildrat . . .” s. 168.

⁴ Michael Bar-Zohar: *The Armed Prophet*, London 1967 s. 16.

⁵ Ahad Haam: *Truth from Palestine*, citerad i ”Israc” nr 1, maj 1969 (”Israc” är organ för Israeli Revolutionary Action committee Abroad, associerad med Israeli Socialist Organization, ”Matzpen”).

sionistiska pionjärer som hade kommit till Palestina med stora förväntningar under slutet av 1800-talet hade tvingats ge upp kampen varefter de degenererat till arbetsgivare åt billig arabisk arbetskraft eller till vasaller åt judiska filantroper utomlands.⁶

Denna ”socialism” ville skapa en arbetar- och jordbrukarklass av judar oavsett dessas sociala bakgrund:

Vi måste medge att vår nationalsjukdom utgörs av den judiska individens moraliska dekadens som människa; avsaknaden av nationellt medvetande är ett logiskt resultat av denna situation ... Betrakta den unge juden; fastän ung till åren är han redan gammal till sinnet — hans själ är fylld av svårmod ... Juden i förskingringen är en karikatyr av den normala, naturliga människan — både fysiskt och mentalt ... Vårt uppfostringsideal är att skapa en ung jude med välbyggda muskler, stark vilja, ett normalt, friskt sätt att tänka, disciplinerad ...⁷

Så står det i en skrift publicerad av det vänstersocialistiska Mapam-partiets ungdomsförbund.

I kibbutzen delade man allt lika, bytte arbetsuppgifter med varandra, fattade beslut gemensamt, och blev ett ideal för gästande västeuropeiska socialdemokrater och fackföreningsrepresentanter. Alla gäster var dock inte lika imponerade. En engelsk författare som besökt kibbutzen Mishmar Haemek vid mitten av 1930-talet skrev:

... kommunerna är socialistiska öar som upprätthålls och förbereder sig för den socialism som ska komma ... De politiska visioner, med vilka dessa tinga judar först kom till Palestina och som de fortfarande håller fast vid, är trots allt psykologiskt nödvändiga. Visionen av den judiska socialistiska stat där judiska och arabiska proletärer ska leva i fred och frihet är nödvändig för att dölja den verklighet som utgörs av de smutsiga arabiska kojorna och deras eländiga invånare, bara några hundra meter från Mishmar Haemeks taggrådsstängsel.⁸

Men denna ”socialism” var galnare än så. Det räckte inte med att den underlät att ställa sig på de förtryckta palestinska arrendatorernas sida, den utvecklade sina demokratiska livsformer på jord varifrån dessa arrendatorer först fördrivits.

'Erövring av jord' — eller med andra ord fördrivning av arabiska fellahin från deras jord — blev en patriotisk slogan. Dessa 'erövringar' stöddes på den ottomanska jordlag som tillämpades under det turkiska styret i Palestina och som förblev i funktion under det brittiska mandatet. Denna lag stipulerar att jordbrukarna-arrendatorerna inte har någon som helst rätt till jorden; och eftersom det stora flertalet bönder i Palestina var arrendatorer som arbetade åt godsägare — liksom deras förfäder gjort i århundraden — gjorde detta det möjligt för de sionistiska organisationerna (Keren Kayemet, PICA etc) att genomföra transaktioner med de stora godsägarna, som vanligen inte bodde i landet. På grundval av dessa omfattande köp fick de därefter de brittiska domstolarna att utfärda förvisningsorder som innebar fördrivning av hela arabiska byar från den jord de hade bebott och plöjt under många generationer ... Denna kamp om jorden och den tvångsvisa fördrivningen av befolkningen i hela byar var grogrunden för de flesta av de strider som bröt ut mellan judar och araber till den brittiska administrationens stora belåtenhet.⁹

På sådan jord, inköpt av de sionistiska koloniseringsorganen, upprättades kibbutzerna. Och Jewish Agency, Jewish National Fund etc. försåg dessa ”socialister” med startkapital, utrustning, bekostade vattentillförsel, elektricitet, osv.

⁶ Leon s. 7.

⁷ ”Origins, ideology, achievements of Has-homer Hatzair” 1949, cit. i ”Israc” nr 2, mars 1970.

⁸ T. R. Feiwel: *No Ease in Zion*, London 1938, s. 275-87, cit. i Nevill Barbour: *Nisi Dominus, A Survey of the Palestine Controversy*, London 1946.

⁹ Meir Vilner: *The Palestinian Problem and the Israeli-Arab dispute*, Tel Aviv 1969.

Så här gick det exempelvis till när byn Afuleh i Galiléen upphörde att vara en arabisk by:

Plötsligt kom en grupp unga judar och uppmanade bönderna att sluta med sitt arbete, och förklarade att jorden nu var judisk egendom. Bönderna fortsatte att plöja! När judarna då hejdade oxarna och började lösgöra dem från plojen började en strid, och käppar och stenar flög i alla riktningar. Skrik och skott ledde till att båda sidor fick förstärkningar, och uppståndelsen upphörde först sedan en arab dödats av en judisk kula. Polis kom till platsen, och 'ordning upprättades' genom att tjugotals araber fördes till häktet i Nazareth och de som inte fick plats där till häktet i Tiberias.¹⁰

Mellan 1921 och 1925 la sionisterna bland annat beslag på en stor slätt öster om Haifa, där 8 000 palestinier bodde i tjugotvå byar. ”Befolkningen tvingades lämna tjugoen av de tjugotvå byarna och deras senare öden har aldrig helt kunnat fastställas.”¹¹

Moshe Dayan förklarade i en intervju i den israeliska tidningen Haaretz den 4 april 1969:

I stora delar av landet köpte vi jorden från araberna. Judiska byar byggdes upp där det tidigare låg arabiska byar. Ni känner inte ens till namnet på dessa arabiska byar, och jag förebrår er inte för det, eftersom geografiböckerna från den tiden inte längre existerar. Det är inte bara böckerna som inte finns längre, de arabiska byarna finns inte heller. Nahalal ersatte Mahlul, Gvat ersatte Jibta, Sarid ersatte Haneifs, och Kfar Yehoshua ersatte Tel-Shaman. Det finns inte en enda bebyggd plats i detta land som inte tidigare hade en arabisk befolkning.¹²

Så var det med de ”fientliga ödemarkerna” som väntade på återlösning genom sionistiska socialisters arbete. Av de upprättade samhällen Dayan nämner har jag kunnat identifiera Gvat och Sarid som kibbutzer. De vänstersocialistiska Mapamkibbutzerna Mishmar Haemek, Merhavia och Sarid upprättades 1926, och Mizra 1924 — de ligger samtliga inom ett område som tycks överensstämma med det varifrån befolkningen i tjugoen palestinska byar fördrevs 1921-25.

Det är överhuvudtaget intressant att studera listan över de vänstersocialistiska kibbutzerna och beakta de årtal då de upprättades. Sedan 800.000 palestinier — till större delen jord- brukare — fördrivits 1948 upprättades under de närmaste fyra åren följande Mapam-kibbutzer (listan berör alltså inte socialdemokratiska eller andra kibbutzer): Baram, Barkai, Beit Kama, Carmia, Dvir, Ein Dor, Gaash, Gaaton, Gazit Givat Oz, Harel, Lehavot Chaviva, Magen, Megiddo, Nachshon, Nachshonim, Nirim, Nir Yitzchak, Ramot Menashe, Revadim, Reshafim, Saar, Sasa, Shomrat, Yasur, Zikim — mer än en tredjedel av de kibbutzer Mapam-partiet har idag! Författaren som skriver om de ”fientliga ödemarkerna” bor själv i Yasur, upprättad 1949. Statistiken i hans bok över samtliga kibbutz-rörelsers odlade areal visar att denna ökade 1947-52 med 317,3 procent, och kibbutzernas sammanlagda inkomster med 484,7 procent.¹³ Det är fantastiskt vad fort det går att få ödemarker att ge frukt bara man anstränger sig och är socialist.

Kibbutzens klasskaraktär

Kibbutzen är i själva verket inte något uttryck för en proletär socialism utan för en småborgerlig idealism, smittad av 1800-talets nationalistiska, kolonialistiska, utopiskt-socialistiska och marxistiska strömningar i Europa. Som helhet kan den sionistiska rörelsen betraktas som den judiska småbourgeoisins reaktion på de förföljelser som hindrade den som klass att följa med i kapitalismens utveckling. I Ryssland hindrades t. ex. denna småbourgeoisins utveckling såväl

¹⁰ Frances E. Newton: *Fifty Years in Palestine*, London 1948 s. 260.

¹¹ Barbour s. 117-18.

¹² Haaretz 4.4.1969.

¹³ Leon s. 50 och 206.

av den västeuropeiska imperialismen som av tsardömets direkta förföljelser. I Palestina utvecklade småbourgeoisin institutioner som gjorde det möjligt för den att tillvarata sina intressen, främst det s. k. israeliska LO, Histadrut, som snart utvecklades till stommen i kolonisationsapparaten — och som på en gång skulle ”skapa ett judiskt proletariat” (åt småbourgeoisin), framstå som företrädare för detta proletariat, och vara arbetsgivare åt detta proletariat. Idag äger Histadrut större delen av den israeliska industrin, banker, rederier, flygbolag, byggnadsföretag, och är tillsammans med privat kapital delägare inom de flesta branscher i Israel — samtidigt som det tillsätter nyckelposterna i olika fackföreningar.

(En intressant jämförelse skulle f. ö. kunna göras mellan den ”sionistiska socialismen” och en ”arabiska socialismen” så som den kommer till uttryck i t. ex. baath-partiet och det system som under Nasser utvecklades i Egypten. Också den ”arabiska socialismen” har tydligt sin bas i en småborgerlig klass som före maktövertagandet var i kläm mellan feodalism och imperialism, och som sedan måste utveckla ”socialistiska” strukturer för att tillgodose sina intressen.)

Kibbutzrörelsen var från början lierad med de organisationer som bildade Histadrut, likaså med Jewish Agency, som var den sionistiska ”regeringen” före 1948 och som bland annat var i kontroll av de ekonomiska medel som samlades in. Kibbutzen blev i själva verket sionismens mest raffinerade koloniala instrument. Liksom kibbutzer idag anläggs i de 1967 ockuperade områdena¹⁴ har de alltid förlagts till gränserna för det vid varje tillfälle kontrollerade området, och uppbyggnaden har skett med ekonomiskt stöd och utrustning från de ledande koloniala organen, som tidigt insåg värdet av kibbutznikarnas ”pionjäranda” och fasta sammanhållning. ”Medlemmarna utvaldes mycket noggrant. De var män och kvinnor av hög socialistisk moral”, som Isaac Deutscher skriver.¹⁵ De tätt sammansvetsade grupperna kunde hålla stånd mot de ”fientliga ödemarkerna” på ett långt mer effektivt sätt än kolonistörer utan gemensam ideologi och gemensam moral, t. ex. när det gällde att upprätta en första försvarsanläggning nattetid och påbörja uppodlingen under skydd av gevärspipor. Kibbutzerna är för sionismen vad Israel är för USA-imperialismen: bastioner som genom sin fasta interna struktur är militärt långt effektivare än några tillfälligt insatta trupper.

Gränserna för bosättningen vidgades och försvarades av kibbutzerna mot arabiska attacker och brittisk fientlighet ...¹⁶

Omkring 60 procent av kibbutzerna ligger längs Israels gränser; dessa settlements spelar en betydelsefull roll i Israels försvarssystem. Som väl sammansvetsade samhällen längs gränserna kibbutzerna både vitala och starka civila element i Israels stående försvarssystem och gör det möjligt för de israeliska försvarsstyrkorna att röra sig obehindrat i sitt försvar av gränserna.¹⁷

... ett mycket stort antal officerare och högt uppsatta befälhavare är födda och uppvuxna på kibbutz ...¹⁸

Kibbutzrörelsen har hittills gett Yishuv (det sionistiska samhället i Palestina före 1948, S. B.) och staten dess bästa politiska kadrer.¹⁹

Omkring 33 procent av ministrarna i den senaste koalitionsregeringen var kibbutzmedlemmar ...²⁰

¹⁴ Nathan Weinstock: *Le sionisme contre Israel*, Paris 1969 s. 512.

¹⁵ Isaac Deutscher: ”Den ojudiske juden”, Stockholm 1969 s. 122. [Artikeln [Israels andliga klimat](#), som skrevs 1958, finns på marxistarkivet]

¹⁶ Leon s. 18.

¹⁷ New Outlook, Tel Aviv januari 1970 s. 21-22.

¹⁸ New Outlook, september—oktober 1970 s. 63.

¹⁹ Saul Friedländer: *Réflexions sur l'avenir d'Israel*, Paris 1969 s. 135.

²⁰ New Outlook, januari 1970 s. 22.

Deutscher skriver;

I en kibbutz fann jag t. ex. att traktorföraren var f. d. israelisk ambassadör i Prag och Budapest. I en annan pekade man på en lång, stark och solbränd barfota herde (som nästan såg ut som Michelangelos David), som höll på att driva hem fåren från fälten i solnedgången. Han hade varit en av befälhavarna i den israeliska armén under 1948 års 'befrielsekrig'.²¹

Deutscher ser uppenbarligen inte att det han beskriver och det dessa människor framträder som är ett "ariskt" ideal. Noggrant utvalda män och kvinnor med hög "socialistisk moral" lever här ett idealistiskt liv på ockuperad jord. Över 30 procent av de ämnen som undervisas i kibbutzskolorna är av "nationell karaktär", enligt en undersökning gjord i mitten på 60-talet.²² En medlem i en kibbutz förlorar sitt medlemskap om hon eller han gifter sig med en "israelisk arab". I ett enda fall har en arab blivit medlem av en kibbutz.²³

Kibbutzen och kapitalismen

Sett mot bakgrunden av kibbutzens klasskaraktär och roll inom den sionistiska kolonisationsapparaten är det inte oväntat att den med tiden också nu tvingats avslöja sitt motsatsförhållande till det israelisk-judiska proletariet.

I sin praxis har kibbutzkollektivet från början varit inriktat på två huvuduppgifter:

1. Att tillgodose den nationella målsättningen.
2. Att tillgodose kollektivets egna intressen.

Den första punkten är den som hittills har behandlats. Det viktigaste med den andra är, att kollektivet i Palestina eller Israel i grunden fungerade som ett kapitalistiskt företag bland andra sådana. Kibbutzkollektivet måste hävda sig ekonomiskt i konkurrens med vanliga kapitalistiska eller statskapitalistiska företag, det måste åstadkomma kapital för investeringar på samma sätt som de andra, det måste köpa och sälja varor enligt samma principer, och det måste rationalisera för att kunna öka medlemmarnas standard i takt med standardökningen i resten av samhället.

Alla kibbutzer är skuldsatta till regeringen, privata banker och företag. Utan kontinuerliga subsidier från sionistiska institutioner skulle de inte ha kunnat existera.²⁴

Denna "socialism" fungerade med hjälp a), lån från kapitalistiska banker — bl. a. från den amerikanska Export-Import Bank²⁵ Så småningom införde också Jewish Agency övervakning av produktionsplaner och investeringar som villkor för sina lån.²⁶

När Israel var etablerat hamnade man så småningom i den situationen att det blev ett överskott på jordbruksprodukter på marknaden och man drevs att utveckla industrier — ofta sammansättningsfabriker för amerikanska företags räkning.²⁷ I dag kommer 40 procent av kibbutzernas inkomster från industriell produktion. Men det begränsade medlemsantalet på en kibbutz (några hundra) räckte inte som arbetskraft för både jordbruk och industri. Eftersom det skulle vara ett förräderi mot den sionistiska socialismens principer att ge upp jordbruket

²¹ Deutscher s. 123.

²² Friedländer s. 171.

²³ Tony Cliff: [Kampen i Mellanöstern](#), i Tariq Ali: "De nya revolutionärerna", Stockholm 1969, s. 238. [artikeln finns på marxistarkivet]

²⁴ Israeli Socialist Organization: The Other Israel, Tel Aviv 1968 s. 21.

²⁵ Weinstock s. 356-57.

²⁶ New Outlook, Tel Aviv september 1966 s. 34 Weinstock s. 355

²⁷ Weinstock s. 355.

blev kibbutzerna tvungna att hyra arbetskraft från städer i närheten. Sålunda blev kibbutz-kommunen en kommunal exploator av hyrd arbetskraft. Vanligen fungerar kibbutzmedlemmarna som förmän i sina industrier medan de lejda arbetarna utför det mindre kvalificerade arbetet. När arbetet är slut för dagen reser de lejda arbetarna tillbaka till stan. För dem är kibbutzen en arbetsgivare som vilken kapitalist som helst, bortsett från att kapitalister inte predikar socialism. När en strejk utbryter på en kibbutz-fabrik tillkallar ägarna polis utan skrupler.²⁸

Och i princip var detta inget nytt. Många kibbutzer har sedan decennier hyrt arabiska eller arabisk-judiska kvinnor för att städa och skura toaletter etc.

I och för sig har denna utveckling inte skett utan diskussion, och en del kibbutzer har vägrat att exploatera människor utifrån. Men den diskussionen är i grunden densamma som den som har förts i ett halvsekel i den sionistiska kolonin: om man ska exploatera arabisk arbetskraft eller göra sig av med araberna. I det ena fallet gäller det Israels ”judiska” karaktär, i det andra kibbutzens ”socialistiska” karaktär. Och i båda fallen är de två uppsatta alternativen lika galna, på grund av de galna utgångspunkterna. För naturligtvis är kibbutzernas problem med köpt arbetskraft inte något fristående från deras förhållande till arbetarklassen i övrigt — i början av 1970 gjorde kibbutzerna gemensam sak med övriga arbetsköpare och gick emot hamnarbetarstrejken i Haifa. De krävde att regeringen skulle vidta åtgärder mot strejken som hotade deras export av apelsiner.

I kibbutzerna bor idag cirka 90.000 människor eller 4 procent av Israels befolkning. ”. . . kibbutz-samhället utgör den erkända eliten inom landets största politiska rörelse, arbetarrörelsen.”²⁹ Att ifrågasätta kibbutzen och dess ideologiska grundvalar är i Israel liktydigt med ”asocialitet” och ”bristande anpassning”:

Kanske finns det inget bättre tecken på hur starkt kibbutztänkandet dominerar än de häftiga och uppseendeväckande protesterna emot det från marginella grupper, speciellt i slumområden. Hos de mest isolerade och asociala och anti-sociala tonåringarna, som ungdomsklubbar försöker nå och börjar nå, tar alienationen sig formen av ett förkastande av kibbutzidéerna, som uppfattas som grundvalen i den officiella ideologin.³⁰

Vissa kritiker av den sionistiska socialismen och kibbutzen har hävdat att kibbutzerna har ”ur-artat” därför att de var ”socialistiska öar” inom ett kapitalistiskt samhälle. De fäster sig t. ex. vid kibbutzernas kollektiva exploatering av arbetskraft utifrån och betecknar detta som ett av symptomen på det omgivande samhällets ”seger” över ”de socialistiska öarna”.

I verkligheten var aldrig öarna socialistiska annat än i småborgerlig idealistisk bemärkelse. De var från början integrerade delar i det kapitalistiskt-kolonialistiska samhälle som sionisterna byggde upp i Palestina, kibbutznikarna är och har alltid varit delägare i kapitalistiskt-kolonialistiska jordbruksföretag, hur mycket de än har talat om ”socialism” och ”internationell solidaritet”. Dessa andra kritiker brister såväl ifråga om klassanalys som ifråga om historisk kunskap och kan därför inte se att det som har skett under de senaste decennierna är att kibbutzerna har tvingats avslöja sitt motsatsförhållande till proletariatet i Israel.

För en palestinsk socialist med rötter i det palestinska jordbruksproletariatet är detta knappast något sensationellt avslöjande.

²⁸ The Other Israel s. 21-22.

²⁹ New Outlook, september—oktober 1970

³⁰ New Outlook, september—oktober 1970 s. 62. s. 63.